

TO`QIMACHILIK VA YENGIL SANOATDA YANGI TEXNOLOGIYA VA YANGI MATERIALLAR

Ibragimov Otabek Ergashboy o'g'li

Guliston Davlat Universiteti, Ishlab chiqarish fakulteti

Yengil sanoat buyumlari konstruksiyasini ishlash va texnologiyasi

(ishlab chiqarish turlari bo'yicha) texnologiyasi yo'nalishi

2- bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada to`qimachilik hamda yengil sanoat sohasidagi yangi texnologiyalar, xalqaro standartlarning kelib chiqishi, tendensiyalar muhokama etiladi.

Kalit so'zlar: yengil sanoat, standart, tarmoq, to`qimachilik, material.

KIRISH

Yengil sanoat eng yuqori rivojlangan mamlakatlardan biri Germaniya hisoblanadi. Germaniyaning Kyoln shahri yengil sanoatning poytaxti bo`lib, u yerda turli dasturlar doimiy amalga oshiriladi. Kyolnda har 3 yilda bo`lib o`tdigan IMB yarmarkasi tikuvchilik va u bilan bog`liq bo`lgan sanoat tarmoqlari mutaxassislari uchun asosiy uchrashuv joyi ahamiyatini yana bir bor tasdiqladi. Birinchi yarmarka 1973 yilda o`tkazilgan. To`qimachilik materiallarini qayta ishlashdagi barcha qo`llanilish sohalari uchun yagona bo`lgan takliflar 40 ta mamlakatdan 600 dan ortiq firmalarning, 400 dan ortiqxorijiy ishtirokchilarning Kyolnga kelishlariga sabab bo`ldi. Barcha ishtirokchilarning $\frac{1}{4}$ qismidan ortiqrog`i ilk bor texnik to`qimachilik materiallarini qayta ishlash uchun ishlanmalarini taklif etdilar.

TADQIQOT METODOLOGIYASI VA EMPIRIK TAHLIL

Barcha to`qimachilik materiallari uchun modellashtirish va texnologiyalarning ko`plab sohaslarida yetakchi o`rinlarda turgan Yevropada, so`nggi yillarda, texnik to`qimachilik materiallarga bo`lgan munosabatda jiddiy o`zgarishlar ro`y berdi¹.

Eng yuqori talablar qo`yilgan mahsulotlarni funkcionallashtirish bo`yicha zamonaviy ishlanmalar va yangi qo`llanilish sohaslarining ochilishi tikuvchilik sanoatidagi egiluvchan (elastik) materiallarni qayta ishlash to`g`risidagi klassik bilimlarini shu yangi mahsulotlarga qaratilishiga olib keldi.

Ular sotilishining yetakchi bozori bo`lgan Yevropada bu mahsulotlar ulushi 25 foizdan ortiq bo`ldi. To`rt kun davom etgan yarmarka yangi ko`rgazma xonalarining jozibadorligi va 115 mamlakatdan kelgan 25 mingga yaqin tashrif buyurganlar ishtiroki tufayli ijobiy baholanishga muvaffaq bo`ldi. Albatta ishtirokchilarning

¹ Жабборова М.Ш. -Тикувчилик технологияси|| -Т.: -Ўқитувчи||, 2014.

aksariyati uchun **texnik yangiliklar** va **takomillashtirish**larni izlash birinchi o`rinda turdi. Yarmarka tikuvchilik ishlab chiqarishning barcha soha (tarmoq)lari uchun mutaxassislarni xursand qiladigan yechimlarni taklif etdi va bu yechimlarning muhim mezonlari **xarajatlar samaradorligi** va **sifatning** yuqori darajasi bo`ldi.

Inqilobiy texnologiyalar namoyish etilmadi, ammo ko`plab texnik mukammal mashinalarni va muammolar yechimlarini, detallarga va innovatsion yondoshuvlarga bo`lgan katta e`tiborni ko`rsa bo`lar edi. Mijozlarga qaratilgan va yaxshilangan servis bilan birlashtirilgan innovatsiyalar umumiy manzarani ifoda etadilar va tashrif buyurganlar so`rovi 90 foizga yaqin ishtirokchilar yangilik-topilmalardan katta qoniqish hosil qilganligini ko`rsatdi. Mahsulotlar, mashinalar va qurilmalarga daxldor ishlanmalarning qo`llanilish sohasining klassik tikuvchilik sanoatidan texnik to`qimachilik materiallarini qayta ishlash sohasiga ko`chib o`tishi, takliflar spektri tufayli aniq ko`rinib turibdi. **Bichiqnlarni yaratishda va vizualizatsiyada uch kordinatalik innovatsiyalar.** Birlamchi namuna va moslashtirilgan shaklni tashqi ko`rinishi va matoning o`zini tutishini hisobga olgan holda bichish texnologiyasini takomillashtirishga va real voqe`likka yuqori darajada yaqinlik bilan erishish, inson tanasining yoki avtomobil o`rindig`ining virtual tasavvur etilishi sodir bo`ladi. Bunda ikki kordinatalik bichilgan detallar komplekti uch kordinatalik eskizga aylanib qoladi, masalan Gerber Technology (AIGU) firmasining Direct dasturida yoki TPC KH Ltd. (Gollandiya) kompaniyasining PPG dasturidagidek². Yoki Assist/bullmer Specialmashinin GmbH&CO, KG (Germaniya) firmasining Vidya dasturi, Bronzwear international Ltd (Isroil), Lectra (Fransiya) va Grafis-Software (Germaniya) kompaniyalarining V-Stitcher dasturidagidek ikki kordinatalik bichilgan detallar komplektidan virtual vizuallashtirilgan kiyim tanasining hajmli (uch kordinatalik) tasviri ishlab chiqiladi.

Mahsulotning hayoti sikli menejmenti mahsulot ishlab chiqilishini amalga oshirilishining muvaffaqiyatli menejmenti vositasidir. U nafaqat dizaynerlar bo`limi, mahsulot ishlab chiqish, xarid, ishlab chiqarish kabi tashqi tijorat tarkibiy qismlarini tarmoq tuzulmasiga birlashtirilishini ta`minlaydi, ta`minotchilar bilan birgalikda samarali ishlash imkoniyatni ham yaratadi, shu jumladan xorijiy agentliklar bilan ham³.

XULOSA VA MUNOZARA

Bichishda innovatsiyalar. Takliflarning bu segmentida mashina ishlab chiqaruvchilar klassik tikuvchilik va oyoq kiyimlar uskunalari mo`ljallangan yechimlarni texnik to`qimachilik materiallarni qayta ishlashga moslashtirib qo`yganligi aniq ko`rinib turibdi – masalan Assist/bullmer firmasi tikuvchilik sanoati

² Серова Т.М., Афанасьева А.И., Илларионова Т.И., Делль Р.А. Современные формы и методы проектирования швейного производства: Учебное пособие. - М.: МГУДТ, 2014. -283с.

³ Grace I. Kunz. Apparel Manufacturing: Sewn Product Analysis//Amerika 2014. PrenticeHall, english.

uchun modulli E100-E400 yoyib chiqish mashinalarini taklif etadi. Sodda va arzon qurilma ko`rinishidagi shtangalar bilan yo`naltiriladigan mato rulonlarini qabul qilinishi asosida avtomatik -havo yostig`ill qurilmasi va juftlab yoyish rulonini aylantirish uchun aylanadigan tirgakli modellar taklif qilinmoqda. Universal qo`llanadigan tezkor (120 m/s) mato rulonlarini yoyish uchun novsimon lenta bilan jihozlangan Compact E600 mato yoyib taxlovchi avtomat yordamida 100 kg og`irlikka va 500 mm diametrga moslashtirilgan mato rulonlarini yonidan yo`naltiruvchi moslamalarni xizmat qiluvchilar tomonidan qulay tarzda boshqarilishi mumkin. Matoni yoyishning butun jarayoni, mato chetini tartibga keltirish va matoni taxlash bilan birga avtomatik ravishda nazorat qilinadi.

ADABIYOTLAR RO`YXATI

1. Мурыгин В.Е., Чаленко Е.А. Основы функционирования технологических процессов швейных производства. - М.: Компания Спутник, 2011.
2. Arindam Basu. Advances in Silk Science and Technology// England 2015.
3. Grace I. Kunz. Apparel Manufacturing: Sewn Product Analysis//Amerika 2014. PrenticeHall, english.
4. Julie Cole, Sharon Czachor. Professional Sewing Techniques for Designers// Angliya, 2014.
5. Жабборова М.Ш. -Тикувчилик технологияси|| -Т.: -Ўқитувчи||, 2014.
6. Серова Т.М., Афанасьева А.И., Илларионова Т.И., Делль Р.А. Современные формы и методы проектирования швейного производства: Учебное пособие. - М.: МГУДТ, 2014. -283с.